

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakia muutettavaksi siten, että sovitellun työttömyysetuuden enimmäismaksuajan täyttymisen estämättä soviteltua työttömyysetuutta

voitaisiin myöntää 31 päivään joulukuuta 2009 saakka.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 1 §:ssä säädetään tilanteista, joissa voidaan myöntää soviteltua työttömyysetuutta. Lainkohdan mukaan soviteltuun työttömyysetuuteen on oikeus työnhakijalla, joka tekee osa-aikatyötä, ei kuitenkaan, jos osa-aikaisuus perustuu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen ja työnhakijalla, jonka päivittäistä tai viikoittaista työaika on lyhennetty lomautuksen johdosta tai jonka työnteko on estynyt sellaisen työtaistelotoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa. Oikeus on myös työnhakijalla, joka on vastaanottanut enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyön sekä työnhakijalla, jolla on tuloa sivutoimisesta yritystoiminnasta tai omasta työstä.

Soviteltua työttömyysetuutta maksetaan lain 4 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan enintään 36 kuukaudelta. Enimmäiskesto sovelletaan niihin työttömyysetuuksiin, jotka on

maksettu 1 päivästä huhtikuuta 2000 lukien. Sen voimaantulosta säädetään työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n 5 momentissa, jonka mukaan soviteltua työttömyysetuutta voidaan maksaa 36 kuukauden enimmäismaksuajan täyttymisen estämättä 31 päivään joulukuuta 2007 saakka. Enimmäismaksuajan täyttymisen jälkeenkin soviteltua työttömyysetuutta voidaan maksaa, jos henkilö vastaanottaa enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyön tai jos henkilö on ennen sovitellun työttömyysetuuden enimmäismaksuajan täyttymistä täyttänyt lain 6 luvun 9 §:ssä määritellyn lisäpäiviin oikeuttavan iän. Enimmäisajan laskeminen aloitetaan alusta, jos henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuuden kuukauden ajan kokoaikatyössä tai on enimmäisajan tultua täyteen täyttänyt uudelleen työssäoloehdon.

Voimaantulosäännöksen seurauksena enimmäismaksuajan täyttymisen ei ole vielä estänyt sovitellun työttömyysetuuden maksamista. Sovitellussa työttömyysetuudessa on kuitenkin aina ollut enimmäiskesto. Säännöksen tarkoituksena on ollut osaltaan estää

tilanteita, joissa sovitellusta etuudesta tulisi pysyväisluonteinen palkkasubventio vajaata työaikaa tekeväälle henkilölle tai sivutoimisel- le yrittäjälle. Työttömyysturvan tarkoituksena ei ole osa-aikatyömarkkinoiden tukeminen. Tarkoituksenmukaista on kuitenkin tukea osa-aikatyössä pysymistä tilanteessa, jossa kokoaikatyötä ei ole tarjolla.

Sosiaali- ja terveysministeriön teetti tutkimuksen siitä, miten soviteltu työttömyys- etuus vaikuttaa työmarkkinoihin, työn tarjoamiseen ja työn vastaanottamiseen. Selvitystarve liittyi sovitellun työttömyys- etuuden maksamisesta säädetyn enimmäiskeston lykkäämiseen vuoden 2007 loppuun saakka (HE 189/2005). Tavoitteena oli saada tutkimuk- sella lisää tietoa sovitelluista työttömyys- etuuksista, niiden kohdentumisesta, etuuk- sien saajien toimeentulosta sekä soviteltujen työttömyys- etuuksien merkityksestä työmark- kinoille. Tutkimuksen keskeiset tulokset on julkaistu tiivistelmässä *Soviteltu työttömyys- etuus: kohdentuminen, toimeentulo ja vaikutus työllistymiseen*. Sosiaali- ja terveysminis- teriö, selvityksiä 2007:40. Yksityiskohtaiset tulokset julkaistaan Valtion taloudellisen tut- kimuskeskuksen raporteissa.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa sovitun mukaisesti hallitus on käynnistänyt sosiaaliturvan kokonaisuudis- tuksen, jonka tavoitteena on työn kannusta- vuuden parantaminen, köyhyyden vähentä- minen sekä riittävän perusturvan tason tur- vaaminen kaikissa elämäntilanteissa. Työ- markkinoiden toimivuuden parantamiseksi sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä arvioi- daan verotuksen, perusturvan (ml. asumistu- ki) sekä työttömyysturvan uudistaminen. Asia valmistellaan hallituksen asettamassa komiteassa, jossa ovat edustettuina myös työmarkkinajärjestöt. Komitean on tarkoitus saada työnsä valmiiksi vuoden 2009 loppuun mennessä.

Tarkoituksenmukaista on, että sosiaalitur- vauudistuksen yhteydessä arvioidaan osana työttömyysturvan uudistamista myös sovitel- tujen työttömyys- etuuksien saajien tilannetta ja arvioidaan soviteltuun työttömyys- etuuteen kohdistuvat uudistamistarpeet mukaan lukien enimmäismaksuajan voimaantulo. Tästä syystä sovitellun työttömyys- etuuden enim- mäisajan voimaantuloa koskevaa työttö-

myysturvalain 15 luvun 1 §:n 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sovitel- tua työttömyys- etuutta voitaisiin edelleen maksaa enimmäisajan täyttymisestä huoli- matta 31 päivään joulukuuta 2009 saakka.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Soviteltua ansiopäivärahaa maksettiin vuonna 2006 yhteensä 117,5 miljoonaa eu- roa, soviteltua peruspäivärahaa 11,1 miljoonaa euroa ja soviteltua työmarkkinatukea 31,8 miljoonaa euroa. Kaikista vuoden aika- na päivärahaa saaneista noin 25 prosenttia on saanut soviteltua päivärahaa. Työmarkkina- tuen saajista 13 prosenttia on saanut sovitel- tua työmarkkinatukea. Vuoden 2007 ensim- mäisellä vuosipuoliskolla soviteltua työttö- myys- etuutta on maksettu kuukausittain kes- kimäärin 16 400 ansiopäivärahan saajalle, 7 300 työmarkkinatuen saajalle ja 3 100 per- uspäivärahan saajalle.

Useimmiten soviteltua työttömyys- etuutta on maksettu vain lyhyen aikaa. Vuoden 2006 lopussa soviteltua työttömyys- etuutta oli mak- settu yli 36 kuukauden enimmäiskeston 4 500 työttömälle. Näistä Kansaneläkelaitok- sen etuuksien saajia oli 2 470 ja ansiopäivä- rahan saajia 2 090. Heistä kuitenkin melkein puolet oli täyttänyt jo 55 vuotta. Enimmäis- kesto ei sovelleta henkilöön, joka on täyttä- nyt työttömyysturvan lisäpäiviin oikeuttavan iän ennen 36 kuukauden enimmäiskeston täyttymistä. Lisäksi enimmäiskeston täyty- misen jälkeenkin soviteltua työttömyys- etuutta voidaan maksaa tilanteissa, joissa työtön ottaa vastaan enintään kaksi viikkoa kestävän kokoaikatyön. Tämän vuoksi enimmäiske- ston arvioidaan koskevan noin 2 500 henkilöä.

Soviteltua työttömyys- etuutta saavista pää- osa on sellaisia, joiden työttömyys- jaksot vaihtelevat täysien ja soviteltujen työttö- myys- jaksosten kesken. Alustavien tutkimus- tietojen perusteella sovitellun työttömyys- etuuden maksaminen ei näytä hidastavan ko- koaikaista työllistymistä.

Osa-aikatyöt ja lyhyet keikkatyöt pikem- minkin edistävät työllistymistä kokoaikaises- ti.

Jos enimmäiskesto sovellettaessa puolet

pyrkisi sen täytyttyä hakeutumaan kokoaika-työhön tai jatkaisi osa-aikatyötä ilman työttömyysetuutta ja puolet luopuisi osa-aikatyöstä saaden täyttä työttömyysetuutta, sovitellun etuuden maksamisen jatkamisella ei ole merkittävää taloudellista vaikutusta.

2.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Osittainen työllistyminen on yleisempää naisille kuin miehille. Ansioturvassa sovitellun päivärahan saajista kolme neljäsosaa on ollut naisia. Yli kolmen vuoden ajan soviteltua saaneista naisten osuus on vieläkin suurempi, yli 80 prosenttia. Kansaneläkelaitoksen etuuksissa ero ei ole yhtä selkeä; naisten osuus kaikista soviteltua saaneista on noin 64 prosenttia ja yli kolmen vuoden ajan saaneista 58 prosenttia.

Mitä pidempään soviteltua työttömyysetuutta on maksettu, sitä suurempi osuus saajista kuuluu vanhempiin ikäluokkiin. Pisimpään soviteltua työttömyysetuutta on maksettu niille, joilla sovitellun perusteena on ollut osa-aikatyö. Yleisimmät ammatit henkilöillä, jotka olivat saaneet soviteltua työttömyysetuutta yli 36 kuukautta, olivat kiinteistönhoito- ja siivoustyön, myyntityön, majoitus-toimen sekä sihteerin- ja toimistotyön ammatit.

Vaikka osittainen työllistyminen yhdistettynä soviteltuun työttömyysetuuteen parantaa

työttömän taloudellista asemaa, ovat osittain työttömät pääasiassa pienituloisia. Vuonna 2004 sovitellun alainen palkka jäi ansiopäivärahan saajilla keskimäärin 770 euroon ja Kansaneläkelaitoksen soviteltujen etuuksien saajilla 450 euroon kuukaudessa. Osittainen työllistyminen vähensi kuitenkin köyhyysriskiä kokonaan työttömiin verrattuna, ansiopäivärahan saajilla kahdeksasta viiteen prosenttiin ja Kansaneläkelaitoksen työttömyysetuuksien saajilla 73 prosentista 48 prosenttiin veronalaisilla nettotuloilla mitaten. Mahdollisuus saada edelleen soviteltua työttömyysetuutta parantaa pienipalkkaisilla ja naisvaltaisilla aloilla toimivien henkilöiden asemaa.

3. Valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, Kansaneläkelaitosta, Vakuutusvalvontavirastoa ja Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ry:tä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 15 luvun 1 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1008/2005, seuraavasti:

15 luku

Voimaantulosäännökset

1 §

Voimaantulo

täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettulle henkilölle työttömyysajalta 31 päivään joulukuuta 2009 saakka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2008.

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2007

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

työttömyysturvalain 15 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 15 luvun 1 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1008/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 luku

15 luku

Voimaantulosäännökset

Voimaantulosäännökset

1 §

1 §

Voimaantulo

Voimaantulo

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetulle henkilölle työttömyysajalta 31 päivään joulukuuta 2007 saakka.

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetulle henkilölle työttömyysajalta 31 päivään joulukuuta 2009 saakka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
